

**КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ НАУК**

ЗАТВЕРДЖЕНО»

Вченою радою

Факультету суспільно-гуманітарних наук
протокол №2 від «15» вересня 2022 р.

Голова вченої ради

Олена АЛЕКСАНДРОВА

**ПРОГРАМА
АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ
(Комплексного кваліфікаційного екзамену з педагогіки,
психології та методики викладання у вищій школі)**

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки

Спеціальність: 033 Філософія

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Програма комплексного кваліфікаційного екзамену з педагогіки, психології та методики викладання у вищій школі) для студентів галузі знань 03 «Гуманітарні науки», спеціальності 033 «Філософія», другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Розробники:

Хоружа Людмила Леонідівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та історії педагогіки

Мельниченко Ольга Володимирівна, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри теорії та історії педагогіки

Сергєєнкова Оксана Павлівна, доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри загальної, вікової та педагогічної психології

Столярчук Олеся Анатоліївна, кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної, вікової та педагогічної психології

Пояснювальна записка

Програма комплексного кваліфікаційного екзамену з педагогіки, психології та методики викладання у вищій школі є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено відповідно до навчального плану галузі знань 03 «Гуманітарні науки», спеціальності 033 «Філософія», денної форми навчання.

Програма містить пояснювальну записку, зміст та перелік основних питань із навчальних дисциплін «Педагогіка і психологія вищої школи», критерії оцінювання навчальних досягнень студентів на завершальному етапі навчання.

Мета комплексного кваліфікаційного екзамену з педагогіки, психології та методики викладання у вищій школі - перевірка рівня теоретичних знань з педагогіки та психології вищої школи та методики викладання фаху у вищій школі, набутих у процесі навчання; сформованості загальних і фахових (базових та спеціальних) компетентностей магістрів філософії та їх готовності до майбутньої педагогічної діяльності.

Завдання комплексного кваліфікаційного екзамену з педагогіки, психології та методики викладання у вищій школі - виявити у студентів:

- рівень знань про психологічні особливості науково-педагогічної діяльності та шляхів її опанування;
- рівень обізнаності у психологічних і педагогічних аспектах навчання і виховання студентської молоді;
- здатність та готовність щодо оволодіння майбутніми викладачами способами організації навчальної і позанавчальної діяльності студентів, методами і технологіями викладання фахових дисциплін у ВНЗ;
- практичні уміння проектування і реалізації навчальних програм та методичних матеріалів з дисципліни;
- рівень засвоєння теоретичних знань з методики викладання у вищій школі і вміння їх застосувати у вирішенні педагогічних завдань;
- вміння моделювання основних видів діяльності педагога у вищій школі;
- розуміння теоретичних основ професійних вимог до діяльності викладача у вищій школі; методичних засад організації та проведення навчальних занять; орієнтування в науково-методичній літературі та володіння методикою його вивчення.

Комплексний кваліфікаційний екзамен з педагогіки, психології та методики викладання у вищій школі проводиться у тестовому (електронному) форматі.

ПЕДАГОГІКА ТА ПСИХОЛОГІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Зміст програми

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ

Організація освітнього процесу у вищій школі

Місце педагогіки вищої школи в структурі педагогічних наук. Закони, закономірності, принципи вищої освіти. Моделі вищої освіти. Структура, функції вищої освіти в Україні. Модернізація системи вищої освіти України і Європейський освітній процес.

Поняття методології педагогіки. Рівні методологічного знання в педагогіці вищої школи. Методи та етапи науково-педагогічного дослідження.

Система організації освітнього процесу у вищій школі. Типи освітнього процесу. Структура освітнього процесу. Поняття змісту освіти, його складові. Стандарти вищої освіти.

Форми організації та методи навчання у вищій школі

Форми навчання та форми організації навчання у вищій школі. Підготовка та проведення лекцій. Місце практичних та семінарських занять в організації процесу навчання. Самостійна робота студентів. Курсові, бакалаврські, магістерські роботи. Науково-дослідна робота студентів. Консультації. Практична підготовка студентів. Методи та засоби навчання, особливості використання методів навчання у вищій школі.

Активізація пізнавальної діяльності та діагностика знань і умінь студентів у закладі вищої освіти

Сучасні педагогічні технології на основі активізації пізнавальної діяльності студентів. Інформаційні технології навчання. Основні напрями використання комп'ютерних технологій в освітньому процесі закладів вищої освіти. Дистанційна освіта.

Поняття діагностики знань і умінь, її структурні компоненти. Види контролю результатів навчальної діяльності студентів. Форми організації і методи контролю, шляхи їх удосконалення. Оцінювання знань і умінь студентів. Модульно-рейтингова система оцінювання. Система національного освітнього моніторингу.

Система організації виховної роботи у вищій школі

Системний підхід до організації виховання у закладі вищої освіти. Структура та зміст роботи куратора студентської академічної групи. Специфіка організації та проведення різних форм позанавчальної, виховної

роботи зі студентами. Студентський колектив у системі виховання студентської молоді. Методика вивчення особистості студента та академічної групи. Студентське самоврядування у закладі вищої освіти.

ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Артемова Л.В. Педагогіка і методика вищої школи: навчально-методичний посібник / Л.В. Артемова. – К. : Кондор, 2008. – 272 с. (бібліотека інституту)
2. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи : Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури / С. С. Вітвицька. – Київ: Центр навчальної літератури, 2006.– 384 с. (бібліотека ім. В. Сухомлинського)
3. Кудіна В.В. Педагогіка вищої школи [2-ге вид., допов. і переробл.] / В. В. Кудіна, М. І. Соловей, Є. С. Спіцин. – К.: Ленвіт, 2007. – 194 с.
4. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / А. І. Кузьмінський. – К. : Знання, 2005. – 486 с.
5. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / З. Н. Курлянд, Р. І. Хмелюк, А.В. Семенова та ін.; За ред. З.Н. Курлянд. – К. : Знання, 2005. – 399 с.
6. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навч. посібн. / М.М. Фіцула. – К.: «Академвидав», 2006. – 352 с. (Альма-матер) (бібліотека інституту).

Додаткова література

1. Закон України «Про вищу освіту» / Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37-38, ст.2004 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 30.11.2015).
2. Куземко Л.В. Досвід застосування інформаційних технологій у процесі професійної підготовки педагогів / Л.В. Куземко // Проблемы современного педагогического. – Серия Педагогика и психология (47). с. 100-106. (інстит.репоз.).
3. Куземко Л.В. Зміст, форми і методи формування технологічної компетентності студентів педагогічних спеціальностей.- [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/9792>
4. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. Вип. № 14 (67) / Класич. приват. ун-т ; [Голова ред. ради: Монаєнко А. О. ; редкол.: Сущенко Т. І. (голов. ред.) та ін.]. - Запоріжжя : [Б. в.], 2011. – 443 с.
5. Соловей М. І. Виховна робота у вищому навчальному закладі / М.І. Соловей, В. С. Демчук. – К.: Ленвіт, 2003. – 257 с.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ПСИХОЛОГІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Психологія вищої школи, її предмет, завдання і методи

Психологія вищої школи як галузь психологічної науки, її предмет. Основні напрями реформування освіти ХХІ століття та завдання й проблеми сучасної психології вищої школи. Зв'язок психології вищої школи з іншими галузями психологічних знань.

Методи та методика психологічного дослідження. Класифікація методів збору емпіричних психологічних фактів. Дослідницькі вміння викладача вищої школи.

Загальна психологічна характеристика студентського віку

Психологічна характеристика студентства як періоду пізньої юності або ранньої дорослості (психофізіологічні особливості, суперечності, соціальна ситуація розвитку, психологічні новоутворення). Вищий навчальний заклад як один із провідних факторів соціалізації студента як фахівця. Адаптація студента до навчання у вищій школі, її види та умови ефективності. Типологічні особливості студентів, що виявляються в навчально-професійній діяльності та поведінці. Врахування психологічних особливостей юнацького віку в співпраці викладачів зі студентами.

Психологія педагогічної комунікативної взаємодії викладача зі студентами

Психологічна характеристика педагогічної взаємодії в системі «викладач – студент». Педагогічне спілкування як форма контактної педагогічної взаємодії. Труднощі та бар'єри в професійно-педагогічному спілкуванні викладачів і студентів. Психологічний аналіз суперечностей і конфліктів у педагогічній взаємодії, шляхи їх запобігання. Психологічні передумови і показники успішності студентів у навчально-професійній діяльності.

Психологія діяльності та особистості викладача вищої школи

Психологічна характеристика науково-педагогічної діяльності та особистості викладача вищої школи, аналіз його професійної компетентності та майстерності. Науково-педагогічна творчість, її особливості.

Академічні та педагогічні здібності. Психологічні засади референтності та авторитетності викладача вищої школи.

Типологія викладачів. Психологічні особливості діяльності викладачів із різними стилями взаємодії зі студентами. Особливості розвитку ціннісно-мотиваційної сфери студентів.

Рекомендована література

Основна:

1. Педагогіка і психологія вищої школи : навч.-метод. посібник для самостійного вивчення дисципліни / Державна податкова адміністрація України, Національна академія держ. податкової служби України ;

- уклад. Л. М. Петренко. - Ірпінь : [б.в.], 2007. - 78 с.
2. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи. Практикум: Навч. посібник / Л.Г. Подоляк, В.І.Юрченко. – К.: Каравела, 2007. – 336 с.
 3. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: Навч. посібник для магістрантів і аспірантів / Л.Г.Подоляк, В.І. Юрченко. – К.: ТОВ «Філ-студія», 2006. – 320 с.
 4. Практична психологія в системі вищої школи [Текст] : колект. моногр. / [С. О. Ставицька та ін.] ; за ред.: Т. В. Бушуєвої, С. О. Ставицької ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, Ін-т соціол., психології та упр., Каф. практ. психології та психотерапії. - Київ : Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова , 2012. - 303 с.
 5. Руснак І. С. Педагогіка і психологія вищої школи : навчально-методичний посібник / І. С.Руснак, М. Г. Іванчук ; Чернівецький національний ун-т ім. Юрія Федьковича. - 2-ге вид., доп. - Чернівці : Букрек, 2009. - 176 с.
 6. Туркот Т. І. Психологія і педагогіка вищої школи : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Т. І. Туркот. - 2-ге вид. - Херсон : Олді плюс, 2013. - 515 с.
 7. Чернілевський Д.В. Педагогіка та психологія вищої школи: Навч. посібник / Д.В.Чернілевський, М.І. Томчук. – Вінниця: Вінницький соціально-економічний ін-т ун-ту «Україна», 2006. – 402 с.
 8. Юрченко В.І. Психологія вищої школи: Курс лекцій / В.В. Кудіна, В.І. Юрченко. – Київ: КСУ, 2004. – 176 с. (бібліотека інституту).